

CDU gaat eindelijk nieuwe voorzitter kiezen

[Achtergrond](#) - 12 januari 2021 - Auteur: Marja Verburg

Met de Bondsdagverkiezingen in september in aantocht, is de grote vraag wie, na 16 jaar, Merkel als kanselier gaat opvolgen. In de CDU wordt naarstig naar een geschikte lijsttrekker gezocht. Normaal gesproken is dat de partijvoorzitter. Die wordt zaterdag gekozen. Maar het is nog maar de vraag of de nieuwe CDU-voorzitter de christendemocraten ook gaat leiden in de verkiezingsstrijd.

Drie mannen uit Noordrijn-Westfalen zijn in de race voor het partijvoorzitterschap. Dat is opmerkelijk. Niet alleen heeft zich dus geen vrouw gemeld in de partij die al ruim 20 jaar door vrouwen wordt geleid. Maar de CDU moet ook kiezers uit Oost-Duitsland aan zich zien te binden. Dan zou een kandidaat met een minder West-Duits profiel wenselijker zijn.

Toch zijn er duidelijke verschillen tussen de kandidaten. Friedrich Merz (65), voormalig CDU-fractievoorzitter, geldt als tegenpool van Merkel. Hij is populair bij de grote groep conservatieve CDU'ers die vindt dat de partij onder Merkel te veel naar links is opgeschoven. In peilingen voor de voorzittersverkiezing staat hij bovenaan. Zijn economische competenties staan buiten kijf, maar hij was lang niet meer in de politiek actief. Hij werkte in de financiële sector, onder meer bij vermogensbeheerder Blackrock Duitsland. In 2018 deed hij mee aan de vorige CDU-voorzittersverkiezing. Toen verloor hij van Annegret Kramp-Karrenbauer. Merz provoceert graag en is geen verbindende figuur. Dat is een bezwaar voor het lijsttrekkerschap. De CDU wil naast conservatieve kiezers ook aanhangers uit het kamp van de Groenen aantrekken. Dat wordt met Merz een lastige opgave.

De CDU wil naast conservatieve kiezers ook aanhangers uit het kamp van de Groenen aantrekken

Armin Laschet (59) is minister-president van Noordrijn-Westfalen en behoort tot de liberale CDU-vleugel. Hij heeft zich altijd achter Merkels koers geschaard. Zijn imago heeft tijdens het begin van de coronacrisis een aantal krassen opgelopen, toen hij al te nadrukkelijk voor versoepelingen pleitte en zich op twijfelachtig onderzoek beriep. Hij presenteert zichzelf als de kandidaat met de meeste bestuurlijke ervaring. In Noordrijn-Westfalen heeft hij al eens laten zien dat hij

verkiezingen kan winnen, zei hij vorige week tijdens een [debat met zijn medekandidaten](#). Niet onbelangrijk als je kanselier wil worden. Al begin vorig jaar heeft hij minister van Gezondheid Jens Spahn in zijn team gehaald, die vicevoorzitter moet worden als Laschet wordt gekozen. Spahn spreekt de meer conservatieve kiezers aan. Dat leek een handige zet, zij toonden zich zo als verbindend duo.

De derde kandidaat voor het CDU-voorzitterschap is Norbert Röttgen (55). Hij was van 2009 tot en met 2012 minister van Milieu in kabinet Merkel-II en is sinds 2014 voorzitter van de buitenlandcommissie in de Bondsdag. Ook hij spreekt de meer liberale CDU'ers aan, al benadrukte hij zelf tijdens het debat met Laschet en Merz vorige week dat hij tot geen enkel kamp behoort. "Ik sta voor het moderne midden", zei hij, en beloofde dat hij de CDU jonger, vrouwelijker en digitaler gaat maken. Als buitenlandexpert viel hij afgelopen zomer op toen hij zich, na de vergiftiging van de Russische oppositieleider Navalny, net als Merkel hard uitliet [over Rusland en Poetin](#). Maar kan de CDU met hem de verkiezingen winnen?

Markus Söder

Als het aan de CDU/CSU-aanhangers ligt, is van deze drie kandidaten Merz met 41 procent de favoriet voor het voorzitterschap. Röttgen staat op 31 procent en Laschet op 11 procent. Merz is ook als kanselierskandidaat populairder dan zijn tegenstrevers, blijkt uit een [peiling](#) van deze week in opdracht van Der Spiegel. Daarin was de vraag met welke lijsttrekker de christendemocraten de beste kans maken bij de Bondsdagverkiezingen. Niet alleen de CDU-aanhang, maar ook de meeste andere kiezers hebben de voorkeur voor Merz boven Röttgen en Laschet.

De stemprocedure: digitaal en per post

De 1001 CDU-gedelegeerden kiezen op 16 januari digitaal een nieuwe voorzitter. Omdat een partijvoorzitter volgens de Duitse partijwet niet digitaal mag worden gekozen, volgt na het congres een stemming per post. De gedelegeerden kunnen zich dan alleen nog uitspreken over de kandidaat die op het congres de meeste stemmen heeft gekregen. Zo voorkomt de CDU dat de schriftelijke uitslag anders is dan de digitale.

De stemming op het congres is juridisch gezien dus slechts een niet-officiële voorverkiezing. Een stemming alleen per post wil de CDU niet, omdat die weken in beslag zou nemen. De definitieve uitslag van de voorzittersverkiezing volgt na de *Briefwahl* op 22 januari.

Toch scoort een andere mogelijke kanselierskandidaat nóg beter: Markus Söder,

de minister-president van Beieren. Hij is voorzitter van de CSU, de Beierse zusterpartij van de CDU. Beide partijen vormen bij de Bondsdagverkiezingen altijd een lijstverbinding. Van de Duitse kiezers ziet 38 procent Söder als beste kandidaat voor het CDU/CSU-lijsttrekkerschap, 19 procent Merz, 11 procent Röttgen en slechts 4 procent Laschet. De CDU/CSU-aanhang is volgens de Spiegel-peiling nog duidelijker in zijn voorkeur: 54 procent spreekt zich uit voor Söder, 21 procent voor Merz, 8 procent voor Röttgen en ook hier slechts 4 voor Laschet.

Niet voor niets zeggen steeds meer [toonaangevende CDU'ers](#) dat de nieuwe voorzitter niet per se de lijsttrekker moet worden. Onder hen CDU-fractievoorzitter Ralph Brinkhaus en Bondsdagvoorzitter en CDU-mastodont Wolfgang Schäuble. De komende maanden zijn er [belangrijke deelstaatverkiezingen](#), zowel in West- als in Oost-Duitsland, die de Duitse politiek nog flink kunnen opschudden. Hoe langer de CDU/CSU wacht met het kiezen van een lijsttrekker, des te beter ze daarop in kan spelen.

Verkiezingen winnen

De keuze voor het lijsttrekkerschap uitstellen maakt de voorzittersverkiezing zaterdag ook makkelijker voor de 1001 CDU-gedelegeerden die moeten stemmen: de voorzitter moet de partij nu op orde houden en kan best wat scherpe randjes hebben. De lijsttrekker moet verkiezingen winnen en zorgen dat de CDU na september opnieuw de kanselier levert. Als de CDU een brede groep kiezers wil aanspreken, kan dat het best met een verbindende figuur. Het is goed mogelijk dat de CDU/CSU na september met de Groenen gaat regeren. Söder, die zich officieel niet heeft uitgelaten over een eventueel lijsttrekkerschap, ziet dat wel voor zich. Een zwart-groene coalitie kan voor de bevolking “een inspiratie” zijn, [zei hij](#) vorige week op een CSU-partijbijeenkomst.

Söder en Spahn gelden ook als mogelijke kanselierskandidaten

Naast Söder wordt ook Spahn inmiddels als mogelijke kanselierskandidaat genoemd. Zijn populariteit is het afgelopen jaar in Duitsland enorm gegroeid. In december bleek hij zelfs de [meest geliefde Duitse politicus](#) en stootte daarmee Merkel van haar topositie. Spahn toonde zich in de coronacrisis een rustige, bekwame en crisisbestendige minister van Gezondheid. Tegelijkertijd maakt die positie hem ook kwetsbaar: vorige week lag hij flink onder vuur vanwege problemen in het Duitse vaccinatieprogramma en [zakte hij direct weer](#) in de populariteitspeilingen.

Dat de CDU in het verkiezingsjaar op zoek moet naar een nieuwe voorzitter en een kanselierskandidaat was eigenlijk helemaal niet de bedoeling. Eind 2018 was al bepaald dat Annegret Kramp-Karrenbauer beide functies zou vervullen. Merkel

maakte toen na een zware CDU-nederlaag bij de deelstaatverkiezingen in Hessen bekend dat ze het voorzitterschap, dat ze tot dan toe haar hele kanselierschap in handen had gehad, zou neerleggen. Ook liet ze weten niet meer beschikbaar te zijn als lijsttrekker. In een moeite door schoof ze Kramp-Karrenbauer, ook wel AKK genoemd, als ideale opvolger naar voren. Na een spannende strijd [versloeg zij](#) destijds Merz en Spahn.

Politieke thriller in Thüringen

Kramp-Karrenbauer moest de eenheid in de partij terugbrengen en de liberale en conservatieve vleugels met elkaar verbinden. Dat bleek een lastige opgave. De CDU zit al langer in een moeilijke spagaat: aan de ene kant verliest ze teleurgestelde conservatieve kiezers aan de rechts-nationalistische AfD, aan de andere kant liberalere kiezers aan De Groenen. Kramp-Karrenbauer maakte bovendien een aantal [uitglijders](#).

Wat Kramp-Karrenbauer uiteindelijk de das omdeed, was de politieke kloof tussen Oost- en West-Duitsland

Wat haar uiteindelijk de das omdeed, was de politieke kloof tussen Oost- en West-Duitsland. Die werd in februari 2020 zichtbaar tijdens een [politieke thriller in Thüringen](#). In deze Oost-Duitse deelstaat besloot de CDU-afdeling bij de keuze voor een nieuwe minister-president samen te werken met de rechts-nationalistische AfD. Maar samenwerken met de AfD, in welke vorm dan ook, is tegen de CDU-partijlijn. Dat de Thüringse CDU zich daar niets van aantrok, geeft aan hoe lastig het is om te gaan met de Oost-Duitse politieke realiteit. Toen het Kramp-Karrenbauer niet lukte orde op zaken te stellen bij haar partijgenoten in Thüringen, besloot ze de [handdoek in de ring](#) te gooien. Dit jaar zijn er opnieuw deelstaatverkiezingen in Thüringen, die gemoederen wederom kunnen doen oplaaien.

Dat Kramp-Karrenbauer al die tijd toch aanbleef als voorzitter, kwam door de coronapandemie. De CDU heeft het partijcongres waarop de nieuwe voorzitter wordt gekozen een aantal keer moeten uitstellen. De christendemocraten wilden het liefst geen online congres, vanwege de beperkingen die dan gelden volgens de strenge Duitse partijwet (zie kader). Maar nu de coronapandemie voorlopig nog niet voorbij lijkt, zullen de CDU-afgevaardigden zich zaterdag toch digitaal uitspreken over wie de nieuwe voorzitter wordt. Over wie de nieuwe lijsttrekker wordt, hopen de CDU en de CSU het in het voorjaar eens te worden.

Eenvandaag besteedde donderdag aandacht aan de opvolging van Merkel. Hanco Jürgens van het Duitsland Instituut lichtte de kandidaten toe:

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/41817/cdu-gaat-eindelijk-nieuwe-voorzitter-kiezen>